

ק: עין משפט נר מצוה

המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

מסורת הש"ס

דלא קא עביד איסורא. כשהוא יושב ומוט הללו דכל תגרע והעשה דנמנן על קרנות נעקרין מאלוהין אבל זה שיצתו תשמיש הוא שהוא משתמש באלוהין יבש. שאין בו הללו ולא מוזכר הוא: **ביוםם תמטה.** יבש מותר ללכת אפי' משום מראית העין שהרי יכיר לכל שהוא יבש שאינו מולאו עליו והוא דקמני אסור בימות הגשמים שאין יכיר בין לא בין יבש ואיכא משום מראית העין: **קא נפרי פירי.** שנשאלו בו משנה שעברה ואמי למשי' (א) ביה תלשה דלח נהי דעליה דיעב' אטו עליה דלח לא גורי' דהיא גופא גזירה מיהו תלשה אטו תלשה גגור: **בגדורא.** יחזיר שנשרו ענפיו כולם: **בקטש מלא.** כלומר אינו ענין שיהיה שדיו להכיר כבקטש וזו שאין לה שומר והכל פרוץ: **ואן כרגלים חוטא.** אלמא הלך נמי חטא קרי ליה והכל איכא חטא שמועש ענשים: **לחיס.** אסור דהו' מושג. יבשקום כחלושין דמי: **סיים מסאני.** שרי: לא סיים מסאני. אסור שעשיתם נדבקין בקטשי אלכנעוטי ונתלשין: **עוקלא.** אשפירא (ו) כפול ומתחזי והעשבים נדבקים סם ומוטלשין: **שרפא.** תפילה ארוכה שהעשב מרוך אסור: (ז) **ביוםם תמטה.** זרע יש נבכעולין ומשיקין: **כר"ש.** דלמר דבר שאין מתכוין מותר: **לדבר מלוה.** תשמיש: **כרגלים.** לשון תשמיש דכמי' ושופטים הו' בין רגליה כרע ופל סכב: **סם כלל דפט.** רישא דלא קרא אן כרגלים הוא: **נפס לא עוב.** כל טובים הנינים הנעשים בלא דעת האשה שהיה בעלה אן כרגלים: **הנוטל וטובה.** שמטריחיה: **לדעת.** האשה: **יבעול וישנה.** שמתחזי ביחא לראשונה נתחאה האשה והולגשה תחאה וכשנא ביחא שניה היא מורעת תחילה והיכא דהיא מורעת תחילה יולדת זכר: **לדבר מלוה.** תשמיש: **יולדת זכר.** נכניס דבר מתוך דבר: **ישכר.** לאה מצטע' אה יעקב לדבר מלוה ומתמר אל תכוב' יש שכר שכתותין גוי': **זער עבד.** עבדות מולתין הן: **כחשטו.** זער הלידה: **משחוקקא.** מתחלה לתשמיש: **והוא ישל כן.** שהוא מושל לוהר כפה תחלה לבו והאשה בלג ונשאר להוליד כפה: **דמרייא ארצוי קמי.** מראה לפני עיני חיבה: **עטופה כאל.** כושה ללכת כרגלשה פרוץ: **מנודה לכל אדם.** לקמיה מפרש שאסורה לכל אדם חוץ מבעלה והאיש נושא נשים הרבה: **ומכוסה כנים האסורים.** כל כבודה נח מן פניהם: **עליות.** שד: **ככמה.** שכרעת כשהיא משתנת ודקן כפיהה פנימה כן: **כר לבעלה.** שהוא למעלה בשעת תשמיש: **שנח הוא לה.** יושבת ומשתנת כלניות ואינה חסרה כלום נדבר ועשית כן לבעלה אין לה טורח כל כך טורחו מרובה משלה: **מלפנו.** מלמדנו: **מכסמות ארץ.** שנתן כהן חכמה להורות לנו: (א) **שמיים.** הולך ופושט כנפיו והוא פיוס כדלמר לקמן שאומר לה לקנות מלכות שמיים לארץ: **לנישות מסתול.** שאינו מטייל רעי בפני אדם ומכסה לואתו: **וגול מנלה.** דמתיב עין מנלה רשעו וזוגי: **ויאל.** מלכות שקורין קוטי'': **לכפר הכי.** לאמר בעליה שמענע עושה רשעו לה

דלא קא עביד איסורא אבל הוא דקא עביד איסורא הכי נמי דירד תני תרא "אחד אילן לה ואחר אילן יבש ותניא אידך בר"א בלא אבל כיבש מותר אמר רב יהודה ל"ק כאן בשגזעו מחליף כאן בשאין גזעו מחליף גזעו מחליף יבש קרית ליה אלא לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים בימות החמה "הא נתרין פירי בדליכא פירי והא קא נתרין קינסי" **בגדורא איני** והא רב איקלע לאפסטיא ואמר בגדורא "רב בקעה מוצא וגר בה גר: אמר רמי בר אבא אמר רב אסי אסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת משום שנאמר ואין כרגלים חוטא תני חרא מותר לילך ע"ג עשבים בשבת ותניא אידך אסור ל"ק הא בלחים הא כיבשים ואי בעית אימא הא והא בלחים ולא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים ואיבעית אימא "הא והא בלחים הא דסיים מסאניה הא דריה עוקצי ליה דלית ליה אימא הא והא דלית ליה עוקצי ליה "שרכא רמי בר חמא שרכא "והאידיא דקיימא לן כר"ש יכולהו שרי: ואמר רמי בר חמא אמר רב אסי: אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה שנאמר ואין כרגלים חוטא וא"ר יהושע בן לוי כל הכופה אשתו לדבר מצוה הוויין לו בנים שאין מהונגין אמר רב איקא בר חיננא מאי קראה יבם בלא דעת נפש לא טוב תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב זה הכופה אשתו לדבר מצוה ואין כרגלים חוטא זה הבעול ושונה איני "והאמר רבא הרוצה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה ל"ק כאן לדעת כאן שלא לדעת: "א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה הוויין לה בנים שאפילו כדורו של משה לא היו כמותן דאילו כדורו של משה כתיב יהבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם וכתיב יאקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשבה ואילו גבי לאה כתיב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכתתך וכתיב "ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אהיהם על פיהם אינו והאמר רב יצחק בר אבדימי "עשר קללות נתקללה חוה דכתיב "אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרוגך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו "ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משחוקקת (ב) על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל כן מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע כפה זו היא מדה טובה בנשים יכי קאמרין דמרציא ארצוי קמיה הני שבע הוויין כי אתא רב דימי אמר עטופה כאבל ומנודה מכל אדם החבושה בבית האסורין מאי מנודה מכל אדם אילומא משום (ג) דאסיר לה ייחוד איהו נמי אסיר ליה ייחוד אלא דאסירא לבי תרי כמתניא תנא מגדלת שער כליית ויושבת ומשתנת מים ככהמה ונעשית כר לבעלה ואידך הני שבח הוא לה דא"ר חייא מאי דכתיב 'מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמו מלפנו מבהמות זו פרידה שכרעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמו זה תרנגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגול "מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרגגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אמר רב רמי בר אבא רב הכי קאמר לה (ד) זביננא לך זוגא דמאי לך עד כרעך לבתר הכי אמר לה לישמתייה לכרבלתייה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא לך: מתני'

לא קשיא הא בלחים הא כיבשים. וא"ת והא לעיל אסרין כיבש דפריך והא נתרין קינסי כו' וי"ל כדלילן שהוא גבוה שייך למגור טפי משום דמיכר ביה יתימר קינסי: **והאידיא** דק"פ 5 יכולהו שרי. פ"י ר"ח דהאי הימר לא קאי אלף אשכנסי דשמי כלל ענין אלף צלילן אין להוכיח גם שם הימר אפילו לך דשי' למיגור טפי משום דמנכר מילמל: מתיבני

הגהות הב"ח

(א) כ"ס משחוקקת אל בעלה: (ב) כ"ס פירי קאמר לה זביננא לך זוגא וכו' שוראר לישמתייה לכרגליותיה וכו' ולא זביננא לך: (ג) ר"ש ד"ה קאמר ליה וכו' ואמי למשי' תלשה בלא מילי ומתיב ביה מתקן: (ד) ר"ה עוקצי אשפירא כפוף מתחזי: (ה) ר"ה בימות תמטה ז"ל קודם ד"ה פייס:

גליון הש"ס

גם' הא והא בימות החמה. כר"ף ור"ש ג"י הא והא בימות הגשמים: שם ואי בעית אימא הא והא דריים פסאני: כר"ף כלן השמיט ב' אוקומות דשקלי ודפסאני אלא כשכח פרוץ ואלו קשרים היילין ויבשקין כמתולת אוקומתא הא דלית ליה שרפא ואמי אוקומתא דסיים מסאניה ואמי אוקומתא דשקלי: וסם תלמי וטקוי ויחינו כמו עוקצי. כן עמך ערך פקוס:

מוסף רש"י

בקעה מצוה וגר' בה גר. עמי האלמים היו יתוללים במלתי. והמזכיר עליהן לעשות שייך להרבותן מן העברה. כלום הנזכר נקטת מפלה לשומרה. ע"כ וי' יבעול וישנה. שמתוך איות בעלה לראשונה תהא מורעת. ויהי נמי דמורע לחיי. מקודם הנישואין כבעלה שניה. וזה לא י' דמרציא ארצוי קמיה. אינה מוכתרת כפי אלף דמלולת קמיה. ומכאן ל' מתוך דבריה כגון לאה דהתהא נפקי בני מעלה (ג' ד"ה כ"ו).

רבינו הגנאל (היבש)

ואסקינא. והשתא דקיימא לן כו' ששעת דאמר דבר שאין מתכוין מותר. כולוה שרי בין בימות החמה בין בימות הגשמים. בין אית להו שראוי בין לית להו. בין סיים מסאני בין לא סיים, בין אית להו עוקוס בין לית להו, בין בהריוס ויהיין בין בשאר ציני. ככלהו שרי. אסור לאדם לכופ אשתו לדבר מצוה, שנאמר ואין כרגלים חוטא. וכל הכופה הוויין לו בנים שאין מהונגין. דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב. נפש היוצאה מביתוין לא טובה. כל אשה שישבעת בעלה. כגון לאה שכתוב בה ותצא לאה לקראתו וגו' ונקס מניה וישכר בחכתי ביה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה וישאל. וכדורו של משה כתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשבה. והא דאמרן שתובעת בעלה. לאו תובעת ממש תביעה כפה. אלא דמרציא ארצוי קמיה כבלישת (בגדים) נאים ומשקלם בין גין. ודברים בניחוח שמרגלילין את האדם לדבר מצוה. י' אילמלא נתקללה חוה. הרבה ארבה וכו'. ומנודה מכל אדם. דאשה אתא אסורה ליהיבא לשני אנשים כאחר. א"ר יוחנן אילמלא לא נתנה תורה לישראל למרע צניעות מחתול. שאינו כועל אלא במקום סתר. גול מנמלה. שכתבה בקרן לחמה. עריות מיונה. שאינה מקבלת עליה זכר אלא זכר המיחזר לה. דרך ארץ מתרגגול. שמפיים ומראה לתרנגולת ככפוס רזוגא דכיסו בעינא ליהי כנולידים עד דמטו מאיך עד לארעא. ושכע' לה אם תשיג ידו ולא יעשה לה. י'ו לרצון דנישטייה שונאא לרישה דההוא תרנגולא.

תורה אור השלם

1. גם בלא דעת נפש לא טוב ואין כרגלים חוטא: מתיבני 2. הקבו ונבים אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם ואישים כרגליהם: דברים א' י' 3. ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ונבונים וי' ארשים ע"לכים שרי חכמים ושירי מנאות ושירי חכמים ושירי עשרת ושופטים לשבטיכם: דברים א' טו 4. וְהָבֵי יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה עֵבֶד וְחַמָּה אִלָּה לְקָרְאוֹת וְחַמָּה אִלָּה תְּבוּאָה כִּי שָׂכַר שְׂכָרְךָ בְּרוּיָא מִן יוֹשֶׁבֶת עַמָּה כְּלִילָה וְהָיָה:

רבינו הגנאל

1. ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אהיהם על פיהם אינו והאמר רב יצחק בר אבדימי "עשר קללות נתקללה חוה דכתיב "אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרוגך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו "ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משחוקקת (ב) על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל כן מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע כפה זו היא מדה טובה בנשים יכי קאמרין דמרציא ארצוי קמיה הני שבע הוויין כי אתא רב דימי אמר עטופה כאבל ומנודה מכל אדם החבושה בבית האסורין מאי מנודה מכל אדם אילומא משום (ג) דאסיר לה ייחוד איהו נמי אסיר ליה ייחוד אלא דאסירא לבי תרי כמתניא תנא מגדלת שער כליית ויושבת ומשתנת מים ככהמה ונעשית כר לבעלה ואידך הני שבח הוא לה דא"ר חייא מאי דכתיב 'מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמו מלפנו מבהמות זו פרידה שכרעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמו זה תרנגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגול "מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרגגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אמר רב רמי בר אבא רב הכי קאמר לה (ד) זביננא לך זוגא דמאי לך עד כרעך לבתר הכי אמר לה לישמתייה לכרבלתייה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא לך: מתני'

לעני רש"י

אשפירא. כ"ס משחוקקת. לבעול. קוטי'': מתיבני.

רב ניסים גאון

והשתא דקיימא לן כו' ששעת דאמר דבר שאין מתכוין מותר. כולוה שרי בין בימות החמה בין בימות הגשמים. בין אית להו שראוי בין לית להו. בין סיים מסאני בין לא סיים, בין אית להו עוקוס בין לית להו, בין בהריוס ויהיין בין בשאר ציני. ככלהו שרי. אסור לאדם לכופ אשתו לדבר מצוה, שנאמר ואין כרגלים חוטא. וכל הכופה הוויין לו בנים שאין מהונגין. דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב. נפש היוצאה מביתוין לא טובה. כל אשה שישבעת בעלה. כגון לאה שכתוב בה ותצא לאה לקראתו וגו' ונקס מניה וישכר בחכתי ביה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה וישאל. וכדורו של משה כתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשבה. והא דאמרן שתובעת בעלה. לאו תובעת ממש תביעה כפה. אלא דמרציא ארצוי קמיה כבלישת (בגדים) נאים ומשקלם בין גין. ודברים בניחוח שמרגלילין את האדם לדבר מצוה. י' אילמלא נתקללה חוה. הרבה ארבה וכו'. ומנודה מכל אדם. דאשה אתא אסורה ליהיבא לשני אנשים כאחר. א"ר יוחנן אילמלא לא נתנה תורה לישראל למרע צניעות מחתול. שאינו כועל אלא במקום סתר. גול מנמלה. שכתבה בקרן לחמה. עריות מיונה. שאינה מקבלת עליה זכר אלא זכר המיחזר לה. דרך ארץ מתרגגול. שמפיים ומראה לתרנגולת ככפוס רזוגא דכיסו בעינא ליהי כנולידים עד דמטו מאיך עד לארעא. ושכע' לה אם תשיג ידו ולא יעשה לה. י'ו לרצון דנישטייה שונאא לרישה דההוא תרנגולא.

מנמלה. דכתיב (משל) (א) אגרה נקק לתמה ואין אחת גולת מאלל חכרתה: ועריוס מיונה. שאינו נוקק אלף לנת זוגי: ויאל. מלכות שקורין קוטי'': לכפר הכי. לאמר בעליה שמענע עושה רשעו לה

תורה אור השלם

1. גם בלא דעת נפש לא טוב ואין כרגלים חוטא: מתיבני 2. הקבו ונבים אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם ואישים כרגליהם: דברים א' י' 3. ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ונבונים וי' ארשים ע"לכים שרי חכמים ושירי מנאות ושירי חכמים ושירי עשרת ושופטים לשבטיכם: דברים א' טו 4. וְהָבֵי יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה עֵבֶד וְחַמָּה אִלָּה לְקָרְאוֹת וְחַמָּה אִלָּה תְּבוּאָה כִּי שָׂכַר שְׂכָרְךָ בְּרוּיָא מִן יוֹשֶׁבֶת עַמָּה כְּלִילָה וְהָיָה:

רבינו הגנאל

1. ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אהיהם על פיהם אינו והאמר רב יצחק בר אבדימי "עשר קללות נתקללה חוה דכתיב "אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרוגך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו "ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משחוקקת (ב) על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל כן מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע כפה זו היא מדה טובה בנשים יכי קאמרין דמרציא ארצוי קמיה הני שבע הוויין כי אתא רב דימי אמר עטופה כאבל ומנודה מכל אדם החבושה בבית האסורין מאי מנודה מכל אדם אילומא משום (ג) דאסיר לה ייחוד איהו נמי אסיר ליה ייחוד אלא דאסירא לבי תרי כמתניא תנא מגדלת שער כליית ויושבת ומשתנת מים ככהמה ונעשית כר לבעלה ואידך הני שבח הוא לה דא"ר חייא מאי דכתיב 'מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמו מלפנו מבהמות זו פרידה שכרעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמו זה תרנגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגול "מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרגגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אמר רב רמי בר אבא רב הכי קאמר לה (ד) זביננא לך זוגא דמאי לך עד כרעך לבתר הכי אמר לה לישמתייה לכרבלתייה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא לך: מתני'

לעני רש"י

אשפירא. כ"ס משחוקקת. לבעול. קוטי'': מתיבני.

רב ניסים גאון

והשתא דקיימא לן כו' ששעת דאמר דבר שאין מתכוין מותר. כולוה שרי בין בימות החמה בין בימות הגשמים. בין אית להו שראוי בין לית להו. בין סיים מסאני בין לא סיים, בין אית להו עוקוס בין לית להו, בין בהריוס ויהיין בין בשאר ציני. ככלהו שרי. אסור לאדם לכופ אשתו לדבר מצוה, שנאמר ואין כרגלים חוטא. וכל הכופה הוויין לו בנים שאין מהונגין. דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב. נפש היוצאה מביתוין לא טובה. כל אשה שישבעת בעלה. כגון לאה שכתוב בה ותצא לאה לקראתו וגו' ונקס מניה וישכר בחכתי ביה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה וישאל. וכדורו של משה כתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשבה. והא דאמרן שתובעת בעלה. לאו תובעת ממש תביעה כפה. אלא דמרציא ארצוי קמיה כבלישת (בגדים) נאים ומשקלם בין גין. ודברים בניחוח שמרגלילין את האדם לדבר מצוה. י' אילמלא נתקללה חוה. הרבה ארבה וכו'. ומנודה מכל אדם. דאשה אתא אסורה ליהיבא לשני אנשים כאחר. א"ר יוחנן אילמלא לא נתנה תורה לישראל למרע צניעות מחתול. שאינו כועל אלא במקום סתר. גול מנמלה. שכתבה בקרן לחמה. עריות מיונה. שאינה מקבלת עליה זכר אלא זכר המיחזר לה. דרך ארץ מתרגגול. שמפיים ומראה לתרנגולת ככפוס רזוגא דכיסו בעינא ליהי כנולידים עד דמטו מאיך עד לארעא. ושכע' לה אם תשיג ידו ולא יעשה לה. י'ו לרצון דנישטייה שונאא לרישה דההוא תרנגולא.

מנמלה. דכתיב (משל) (א) אגרה נקק לתמה ואין אחת גולת מאלל חכרתה: ועריוס מיונה. שאינו נוקק אלף לנת זוגי: ויאל. מלכות שקורין קוטי'': לכפר הכי. לאמר בעליה שמענע עושה רשעו לה

תורה אור השלם

1. גם בלא דעת נפש לא טוב ואין כרגלים חוטא: מתיבני 2. הקבו ונבים אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם ואישים כרגליהם: דברים א' י' 3. ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ונבונים וי' ארשים ע"לכים שרי חכמים ושירי מנאות ושירי חכמים ושירי עשרת ושופטים לשבטיכם: דברים א' טו 4. וְהָבֵי יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה עֵבֶד וְחַמָּה אִלָּה לְקָרְאוֹת וְחַמָּה אִלָּה תְּבוּאָה כִּי שָׂכַר שְׂכָרְךָ בְּרוּיָא מִן יוֹשֶׁבֶת עַמָּה כְּלִילָה וְהָיָה:

רבינו הגנאל

1. ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אהיהם על פיהם אינו והאמר רב יצחק בר אבדימי "עשר קללות נתקללה חוה דכתיב "אל האשה אמר הרבה ארבה אלו שני טפי דמים אחת דם נדה ואחת דם בתולים עצבונך זה צער גידול בנים והרוגך זה צער העיבור בעצב תלדי בנים כמשמעו "ואל אישך תשוקתך מלמד שהאשה משחוקקת (ב) על בעלה בשעה שיוצא לדרך והוא ימשל כן מלמד שהאשה תובעת בלב והאיש תובע כפה זו היא מדה טובה בנשים יכי קאמרין דמרציא ארצוי קמיה הני שבע הוויין כי אתא רב דימי אמר עטופה כאבל ומנודה מכל אדם החבושה בבית האסורין מאי מנודה מכל אדם אילומא משום (ג) דאסיר לה ייחוד איהו נמי אסיר ליה ייחוד אלא דאסירא לבי תרי כמתניא תנא מגדלת שער כליית ויושבת ומשתנת מים ככהמה ונעשית כר לבעלה ואידך הני שבח הוא לה דא"ר חייא מאי דכתיב 'מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמו מלפנו מבהמות זו פרידה שכרעת ומשתנת מים ומעוף השמים יחכמו זה תרנגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגול "מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרגגול שמפיים ואחר כך כועל אמר רבי יוחנן "אמר רב רמי בר אבא רב הכי קאמר לה (ד) זביננא לך זוגא דמאי לך עד כרעך לבתר הכי אמר לה לישמתייה לכרבלתייה דההוא תרנגולא אי אית ליה ולא זביננא לך: מתני'

לעני רש"י

אשפירא. כ"ס משחוקקת. לבעול. קוטי'': מתיבני.

רב ניסים גאון

והשתא דקיימא לן כו' ששעת דאמר דבר שאין מתכוין מותר. כולוה שרי בין בימות החמה בין בימות הגשמים. בין אית להו שראוי בין לית להו. בין סיים מסאני בין לא סיים, בין אית להו עוקוס בין לית להו, בין בהריוס ויהיין בין בשאר ציני. ככלהו שרי. אסור לאדם לכופ אשתו לדבר מצוה, שנאמר ואין כרגלים חוטא. וכל הכופה הוויין לו בנים שאין מהונגין. דכתיב גם בלא דעת נפש לא טוב. נפש היוצאה מביתוין לא טובה. כל אשה שישבעת בעלה. כגון לאה שכתוב בה ותצא לאה לקראתו וגו' ונקס מניה וישכר בחכתי ביה ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה וישאל. וכדורו של משה כתיב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואילו נבונים לא אשבה. והא דאמרן שתובעת בעלה. לאו תובעת ממש תביעה כפה. אלא דמרציא ארצוי קמיה כבלישת (בגדים) נאים ומשקלם בין גין. ודברים בניחוח שמרגלילין את האדם לדבר מצוה. י' אילמלא נתקללה חוה. הרבה ארבה וכו'. ומנודה מכל אדם. דאשה אתא אסורה ליהיבא לשני אנשים כאחר. א"ר יוחנן אילמלא לא נתנה תורה לישראל למרע צניעות מחתול. שאינו כועל אלא במקום סתר. גול מנמלה. שכתבה בקרן לחמה. עריות מיונה. שאינה מקבלת עליה זכר אלא זכר המיחזר לה. דרך ארץ מתרגגול. שמפיים ומראה לתרנגולת ככפוס רזוגא דכיסו בעינא ליהי כנולידים עד דמטו מאיך עד לארעא. ושכע' לה אם תשיג ידו ולא יעשה לה. י'ו לרצון דנישטייה שונאא לרישה דההוא תרנגולא.

מנמלה. דכתיב (משל) (א) אגרה נקק לתמה ואין אחת גולת מאלל חכרתה: ועריוס מיונה. שאינו נוקק אלף לנת זוגי: ויאל. מלכות שקורין קוטי'': לכפר הכי. לאמר בעליה שמענע עושה רשעו לה

(א) ללמדה ז"ל לסיק לא דמי אסור ככפוס מחליף והא דמי יבש מותר ככפון גוטי מחליף וי"ע. ד' כ"ג גרם הא דלית לה עוקוס ויהי' דהמלך ל' ט' טוקין לא יזכיר את העשבים יכיר כדקין פרוץ פקוס.